

Ja han passat vint anys des d'aquell llunyà mes de juny de 1992, quan un grup de dones del Col·legi de Periodistes de Catalunya van decidir crear l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya (ADPC). Els objectius? Vetllar per la igualtat professional de les dones comunicadores, aconseguir més presència als càrrecs directius dels mitjans de comunicació i promoure una imatge digna del món femení. Dues dècades després, algunes de les responsables de l'entitat al llarg d'aquest temps repassen la seva trajectòria.

Vint anys de professió en clau de dona

■ Laura Saula

“Fa vint anys demanar igualtat formal era una utopia”, explica la Lina Barber, actual presidenta de l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya (ADPC). “Aleshores, dir en els mitjans ‘cadascú fa el que vol amb el seu cos’ era impensable”. La creació de l'entitat va suposar un gran avanç en la defensa de la dona, ja que va ser la primera associació del ram a l'estat espanyol.

La seva gestació el juny de 1992 es va donar en un context en el qual cada cop hi havia més periodistes col·legiades que veien que calia organitzar-se i treballar en la defensa dels drets professionals i laborals. “A les redaccions hi havia poques dones amb càrrecs de presa de decisions i les diferències salarials eren grans”, recorda Montserrat Minobis, una de les fundadores i primera presidenta de l'ADPC. “Hi havia un sostre de vidre que calia trencar”, afegeix.

Precisament per això, el 1994 l'associació va fer l'estudi *El sostre de vidre. Situació socioprofessional de les dones periodistes de Catalunya*. “En el periodisme, no s'acostuma a confiar en el talent de les dones”, es lamenta l'Elvira Altés, una altra fundadora i també expresidenta de l'entitat. “El problema és que els periodistes no han rebut formació en perspectiva de gènere. En el moll de l'ós del periodisme, hi ha moltes coses difícils

de canviar i encara no hi ha una mirada neutra”, critica. En aquest sentit, l'entitat ha organitzat tota mena d'accions per afavorir el coneixement, l'intercanvi i la incidència dels drets de la dona en la professió. Un dels temes en què han incidit més ha estat en del llenguatge dels mitjans de comunicació.

Montserrat Puig, responsable de la Comissió dels actes commemoratius del vintè aniversari i expresidenta de l'entitat, explica com des de sempre hi ha hagut un problema d'invenció en el llenguatge. “Per què es parla de ‘Cartes al director’ en masculí?”, reflexiona. Pot ser perquè gairebé no hi ha directives en els diaris nacionals, i les disset localitzades –i que es reuniran en una trobada en motiu dels vint anys de l'ADPC– són de diaris regionals amb una responsabilitat i salaris més baixos. “En els mitjans més mal pagats sempre hi ha més dones”, remarca Puig.

Amb l'objectiu de donar més protagonisme a les dones en els mitjans, el 2006, es va crear el Cercador d'Expertes, promogut per l'Institut Català de la Dona, que ajuda els mitjans a trobar expertes de diferents àmbits.

Primera festa del Card i el Lliri a l'inici de l'ADPC. Foto: Silvina Cousté. Pàgina anterior, fulletó dels premis de l'onzè aniversari.

EN XARXA

Establir vincles amb altres entitats amb finalitats similars ha estat un objectiu clau de l'associació. Des del 1993, formen part de la Xarxa Europea de Dones Periodistes Espanyoles, de la Xarxa Internacional de Periodistes amb Visió de Gènere i de la Xarxa Eu-

L'Associació de Dones Periodistes de Catalunya (ADPC) commemora les primeres dues dècades d'existència

ropea de Dones Periodistes, lligams que els han permès dur a terme projectes de cooperació, especialment a Suècia, Itàlia i a països de Llatinoamèrica.

Arran de les II Jornades de Periodistes i Comunicadores de la Mediterrània de

1997, es va establir, gràcies a l'impuls de l'ADPC, una gran Xarxa Mediterrània de comunicació de gènere. I també cal destacar la participació al Projecte de Seguiment global dels Mitjans (GMMP), que des del 1995 s'encarrega de la investigació global més extensa sobre el gènere als mitjans de comunicació.

DEL PAPER AL DIGITAL

Una de les formes de difusió de l'Associació ha estat la revista trimestral *Dones*, que es va distribuir entre 2001 i 2009. Escrita per les mateixes sòcies i col·laboradores, aportava informació sobre el món professional i laboral de dones de diferents àmbits, com les advocades o les mosses d'esquadra, amb l'objectiu de donar una idea de la transformació so-

Tallers, estudis i una exposició

L'ADPC té previst una sèrie d'actes per commemorar el vintè aniversari. Un dels principals tindrà lloc després de l'estiu –la data encara s'ha de confirmar– i reunirà a totes les directores de diaris de l'estat. A més, al llarg d'aquests mesos, també organitzaran dos tallers de grups reduïts amb una experta en què s'abordarà el futur de les associacions professionals, la Xarxa de periodistes emprenedores i la visibilització de les dones a Internet. L'entitat també vol impulsar estudis de gènere, així com una exposició sobre les periodistes pioneres.

Bibliografia principal

En aquests vint anys, l'ADPC ha impulsat diferents treballs:

- *El sostre de vidre. Situació socioprofessional de les dones periodistes de Catalunya* (1994) Autores: Joana Gallego, Olga del Rio.
- *Recull de ponències, Les periodistes, la mediterrània i el futur* (1996) Marta Bach, coordinadora.
- *Gènere i informació*. Vol. I *Una radiografia d'una absència*. Vol. II *Informació esportiva: només per a ells* (1998) Autores: Joana Gallego, coord., Maria Eugènia Ibáñez (Vol. I) Manuela Lacosta (Vol. II)
- *El sexe de la notícia*. Recomanacions sobre el gènere i la informació i recomanacions d'estil (1999)
- *Reflexions en femení. Les dones a la política. Quaderns Diputació de Barcelona*. 2005.
- *Les dones en els governs locals catalans* (2006) Autores: Marta Corcoy i Patricia L. Gómez; coordinadores: Carolina Barber, Montserrat Puig, i Elena Riera.
- Primer premi a la Investigació del Centro Eurolatinoamericano "Mujeres y Ciudad" edició 2007: *Impacto de las medidas de paridad en los gobiernos locales. Estudio comparado entre Cataluña y Buenos Aires*.
- *Les periodistes al franquisme i la transició* (1966-1982)
- *Impacte de les recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere als mitjans de comunicació*, investigació anual des del 2006.
- *Comunicació del I Congreso Internacional de Comunicación i Género celebrat a Sevilla el mes de març del 2012*
- *El feminisme al PSUC, els anys setanta i vuitanta del segle XX*.
- *40 periodistes en temps difícils*.

cial i econòmica que protagonitzaven. A partir del 2010, *Dones* va passar a convertir-se en *Dones Dossier*, un monogràfic de caràcter semestral que analitza més a fons un mateix tema des de diverses perspectives. "Escriure per a aquestes publicacions m'ha suposat una escola de vida; he après a fer reportat-

Un dels temes en què més s'ha incidit és el llenguatge dels mitjans de comunicació, a la recerca d'una mirada neutra

ges i a treballar en un equip de dones periodistes molt interessant", destaca la Laia Serra, coordinadora de *Dones Dossier*.

Les TIC també han estat un factor important en la història de l'entitat. Per començar, el web (www.adpc.cat) està en funcionament des del 1996, fet que el converteix en el primer web d'una as-

La publicació en línia, *Dones Digital*, actualment compta amb unes mil cinc-cents visites mensuals

sociació de dones creada a Espanya. Des d'aleshores, l'ADPC ha organitzat diversos cursos sobre noves tecnologies. A més, el 2009, es va crear la revista digital *Dones Digital*, en què s'actualitzen quasi a diari informacions amb visió de gènere. Cada any, s'ha duplicat el nombre de visites a la pàgina i, segons la

Els Premis de Comunicació No Sexista premien o castiguen els mitjans en funció de com tracten les dones

seva coordinadora, Mavi Carrasco, actualment tenen unes mil cinc-cents visites mensuals. En aquest sentit, també s'ha de tenir en compte la creixent presència a les xarxes socials, amb perfils a Facebook i Twitter.

PREMIS DE GÈNERE

Des de l'any 2000, l'ADPC lliura els Premis de Comunicació No Sexista, que anualment premia o castiga els mitjans en funció de la manera que tenen de tractar les dones. Durant la cerimònia s'entreguen, entre altres modalitats, dos premis principals com són el de les Bones Pràctiques (antigament anomenat Lliri) i el de les Males Pràctiques (Card).

El de Bones Pràctiques l'han rebut periodistes com Ramon Pellicer, Kim Manresa o Josep Cuní. Però on hi ha hagut més guardonats ha estat en el de Males Pràctiques. Premi que, per exemple, va ser atorgat, a Miquel Calçada per *Persones Humanes*, programa que incloïa el concurs *Mega-Pubilla*, en què les dones hi participaven en biquini. A Salvador Sostres també li va tocar el premi, que es va negar a recollir, així com a Paco Umbral pels articles a *El Mundo*. En una altra edició, li van concedir a Xavier Sardà, qui no tan sols no va assistir al lliurament sinó que, a més, l'endemà a *Cròniques Marcianas* va fer un gag sobre Montserrat Minobis.

Però aquest premi de 'càstig' també ha millorat aspectes d'alguns programes, com va passar amb *Polònia*, que després d'haver-lo rebut va acabar rebent el premi de Bones Pràctiques, al 2011, per haver incorporat més actrius i així haver contribuït a fomentar la comunicació no sexista. "Una prova de la millora és que ara donem més premis de bones pràctiques que de males", comenta Marta Corcoy, actual tesorera de l'Associació. Un altre guardó que atorguen és la Rosa del Desert, en què es valora la trajectòria periodística. Anna Maria Martínez Segí i Anna Murià han estat algunes de les guardonades. "Si no els el donàvem nosaltres, ningú ho hagués fet", es lamenta Puig.

A partir del 2011, també es va crear el Premi de Periodisme No Sexista per als Estudiants de Ciències de la Comunicació. “És una manera de donar a entendre als estudiants que el gènere és important en el món periodístic”, explica Carme Freixa, presidenta de l'Associació (2010-2011). El premi consistia en la publicació dels dos reportatges guanyadors al diari *20 minuts*.

VINT ANYS DESPRÉS

Amb tot, ha millorat la situació de les periodistes durant aquests vint anys? A l'ADPC coincideixen a dir que la societat ara té molt més clara la situació de la dona i, com a mínim, s'ha visualitzat el que no s'ha de fer. Els titulars dels diaris relacionats amb les dones defugen bastant el sensacionalisme, tot i que no es pot dir el mateix de magazins, revistes i alguns programes televisius.

Un altre aspecte positiu és que ara es parla amb molta més consciència sobre la violència de gènere. Per contra, encara hi ha molt poques directives als mitjans i la majoria fan tasques de redacció amb un sou molt baix. “És veritat que la dona acostuma a valorar més la vida privada, i si ser directora d'un

“Tot i la crisi, volem seguir lluitant i oferir més serveis professionals”
(Lina Barber)

mitjà comporta ser menys hores a casa, renunciem a la plaça”, afirma Puig.

Respecte al futur de l'entitat, que ja compta amb un centenar de sòcies, la crisi és un dels factors preocupants. Amb motiu dels vint anys, tenen la intenció de publicar un llibre en el qual es vol lligar l'evolució de l'associació amb els fets socials que han repercutit en les dones. “La crisi ho atura una mica tot, no ens permet fer tanta recerca, però volem seguir lluitant i oferir més serveis professionals”, apunta la

Primavera del 2009, durant la presentació de *Les periodistes al franquisme i la transició* (1966-1982) recerca de l'ADPC. Al debat van participar-hi Maria Bru, Sara Masó, Maria Eugènia Ibáñez, Maria Àngels López, Teresa Rubio i Montse Puig. Foto: Ignasi R. Renom

Lina Barber, actual presidenta de l'ADPC.

Un d'aquests serveis seria el d'abordar les temàtiques dels mitjans perquè tinguin un llenguatge plural, sense estereotips, així com realitzar nous decàlegs sobre com fer investigacions sobre la comunicació social i ensenyar els millors mètodes de recerca.

També volen centrar els esforços en la problemàtica d'Internet, un mitjà que consideren molt masculista i on els joves tornen a caure en patrons patriarcal. Tot i això, el més important, segons Corcoy, és “millorar l'autoestima de les periodistes i treure les idees arrelades de no poder accedir a càrrecs importants en un mitjà de comunicació”. I és que potser, tal com afirmen des de l'ADPC, amb la crisi, les dones tenen l'oportunitat d'aportar el seu punt de vista i la possibilitat de consolidar-se en una professió que durant anys ha tingut un accent massa masculí.

Enllaços d'interès

- Associació de Dones Periodistes de Catalunya
www.adpc.cat
- Xarxa Europea de Dones Periodistes Espanyoles
<http://goo.gl/VnpTi>
- Xarxa Internacional de Periodistes amb Visió de Gènere
<http://periodistasdegenero.org>
- Xarxa Europea de Dones Periodistes
www.mujeresperiodistas.net/joomla
- Dones
<http://goo.gl/o6BnD>
- Dones Dossier
<http://goo.gl/F07BG>
- Dones Digital
www.donesdigital.cat/
- Projecte de Seguiment global dels Mitjans (GMMP)
<http://goo.gl/gYYSN> (en anglès)